

parc **natural**
de la **serra**
de **mariola**

Versió
en Valencià

GENERALITAT
VALENCIANA
CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT
AIGUA, URBANISME I HABITATGE

Obra Social "la Caixa"

GENERALITAT VALENCIANA

CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT
AIGUA, URBANISME I HABITATGE

parcs naturals de la comunitat valenciana

Parc Natural de la Serra de Mariola
serra_mariola@gva.es

Mas dUll de Canals
Ctra. Alcoi-Banyeres, km 17.5
Apartado de correos 157
13450 Banyeres de Mariola (Alacant)
Tel. 965 56 63 83
http://parquesnaturales.gva.es

col.labora:

Obra Social "la Caixa"

La impressió d'aquest material ha sigut possible gràcies al Conveni de col·laboració firmat el 21 d'abril del 2006 entre la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa", i la Generalitat Valenciana per al desenvolupament del Pla de gestió integral per a la conservació dels sistemes naturals de la xarxa de parcs naturals de la Comunitat Valenciana.

Maqueta:	Benjamín Albiach Galán Kun.Xusa Beltrán
Fotografia:	Benjamín Albiach Galán Núria Lara Bernàcer Miquel Vives i Miralles G. B.
Ed. cartogràfica:	Pau Pérez Puigcerver font: ICV (Institut Cartogràfic Valencià)
Texts:	Equip d'educació ambiental
Imprés:	Centre Especial d'Ocupació, IVADIS
D. L.:	

parc **natural** de la **serra** de **mariola**

Data de aprovació PORN:
2 d'abril de 2001
Data de declaració del parc natural:
8 de gener de 2002

Municipis din del parc:
Compartida per Agres (723 m), Alcoi (560 m), Alfafara (582 m), Banyeres de Mariola (816 m), Bocairent (641 m), Cocentaina (435 m) i Muro d'Alcoi (399 m), presenta un abrupte relleu i grans desnivells, sobretot al nord-est (Montcabrer, 1390 m).

La serra de Mariola, les més de 16000 hectàrees de la qual van ser declarades parc natural el 8 de gener de 2002, està situada entre les comarques de la Vall d'Albaida, l'Alcoià i el Comtat, i és una de les més arrelades en la cultura popular valenciana.

Del seu entorn destaquen les abundants fonts, els nombrosos masos i una intricada xarxa de camins, que evidencien la intensa activitat d'aprofitament dels recursos naturals duta a terme pels seus antics pobladors: nevaters, pastors, llenyaters, etc. que van fer d'aquesta terra la seua vida.

Per tot això, la serra de Mariola, autèntic paradís natural on creix una riquesa florística sense comparació en tot el País Valencià, s'ha conformat com a veritable senyal d'identitat per a les seues gents i un important referent on generacions d'excursionistes continuen gaudint dels seus encants.

B. Albiach Galán

Patrimoni humà

Innombrables troballes arqueològiques testimonien la presència humana en la serra des de temps immemorials, principalment al sud-est i a les rodalies del Vinalopó, on hi ha nombroses pintures i restes d'assentaments neolítics, del bronze i ibèrics fonamentalment.

Símbol indiscutible d'aquests paratges són les caves, en explotació entre els segles XVI-XX: construccions per a l'emmagatzematge de la neu, transformació en gel per compactació i comercialització a l'estiu; transportant-la a les comarques properes per al seu ús en la conservació d'aliments, en l'elaboració de gelats o amb fins terapèutics.

Altres elements característics d'aquest paisatge antropitzat són els masos: unitats agroforestals autosuficients, generalment unifamiliars, basades en el cultiu de secà i en la ramaderia. Destaquen també construccions defensives: els castells, repartits pels cims de la serra; i de caràcter religiós: les ermites.

Cava Arquejada, amb el pic Montcabrer al fons

Geologia

Enorme massa calcària que té el seu origen en el cretaci, quan la zona coincidia amb la vora d'una conca sedimentària marina, destaquen importants jaciments paleontològics com el de la Querola, com també afloraments de materials (argiles) ja propis del triàsic, del Keuper. Els processos càrstics (dissolució de la roca calcària per l'aigua), han determinat majoritàriament la morfologia actual de la serra, amb formacions emblemàtiques com el Barranc del Cint o la cova de la Sarsa.

Clima

Mariola gaudeix d'un clima típicament mediterrani, amb una varietat de microclimes prou elevada, i grans diferències segons l'orientació i l'altitud. Les precipitacions més importants tenen lloc a les vessants septentrional i oriental, mentre que l'extrem sud-oest presenta major continentalitat. La neu sol ser freqüent a l'hivern, sobretot a cotes elevades i, més excepcionalment, a la primavera.

Els cims de la serra provoquen que hi haja abundants boires i rosades, precipitacions no quantificables però gens menyspreables, especialment per a la vegetació.

El Montcabrer des de les Penyes Monteses

La neu sol ser freqüent en les cotes més altes del parc

Paisatge vegetal

Mariola, amb més de 1400 plantes vasculars, és sens dubte un magnífic exponent de biodiversitat d'espècies i d'ambients. La seua fama està protagonitzada per aquelles amb propietats aromàtiques i medicinals: sàlvia de Mariola, camamilla, timó, rabet de gat, pericó, te de roca... i per la resta d'usos etnobotànics que des d'antic s'han fet d'aquestes: en l'elaboració de begudes, com a condiment culinari, com a remei d'infinitat d'afeccions, en l'elaboració de perfums...

A Mariola tenim des de zones degradades pels incendis a bons exemples de vegetació climàcica potencial: el carrascar, i en paratges ombrívols, el bosc mixt mediterrani, acompanyat de coscolles, matapolls, ginebres, aladerns, etc.

La major part de la serra, no obstant això, està coberta de pins i matoll amb petorreres, argelagues, estepes... Hi ha també bons exemples de vegetació edàfica a la zona del Vinalopó, i importants comunitats vegetals associades a fonts (com la del Molí Mató).

Destaca la Teixera d'Agres, que encara conserva extraordinaris exemplars d'aquest arbre tan singular i màgic.

Sàlvia de Mariola
(*Salvia blancoana* subsp. *mariolensis*)

Núria Lara Bernàcer

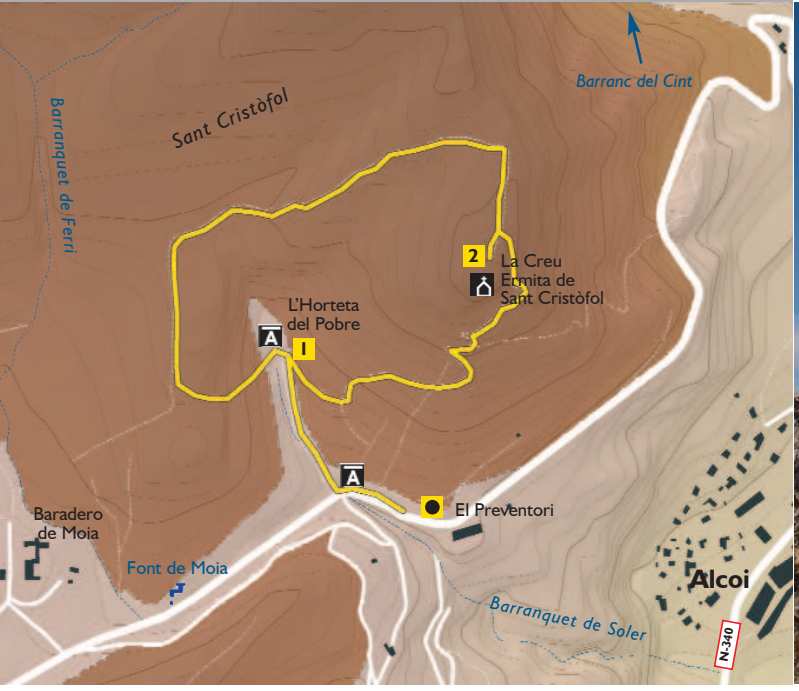
Àguila reial

Fauna

La gran varietat d'ambients es tradueix també en una important diversitat faunística. És així com insectes i molts altres invertebrats, amfibis (granotes i gripaus), rèptils (sargantana ibèrica i cuallarga, fardatxo ocel·lat, serp verda, escurçó ibèric...), aus (pinsà, perdiu, gafarró, pit-roig, totestiu,...; rapinyaires diürnes: àguila reial, falcó pelegrí, astor,...; nocturnes: el duc, gamarús, òliba,...) i mamífers (porc senglar, conill, gat salvatge, fagina, mostela, geneta, teixó, rabosa...), colonitzen boscos, prats, penya-segats, coves, rius, basses, àrees conreades i fins i tot nuclis urbans.

Rabosa

Ermita de Sant Cristòfol

Miradors de solana

Itinerari a la creu de Sant Cristòfol

Recorregut: Preventori (Alcoi)- l'Horteta del Pobre- ermita i creu de Sant Cristòfol- l'Horteta.

Durada:	**1 h**
Distància:	**2 km**
Desnivell:	**170 m**

La ruta comença a l'àrea recreativa del Preventori. L'edifici del mateix nom va ser construït, als anys 50, com a hospital per a xiquets malalts de tuberculosi. Anys després va ser casa d'acollida per a orfes i actualment funciona com a residència d'ancians.

1 El camí comença a l'altura de la gran bassa i s'interna cap al barranc, cap a l'Horteta del Pobre [punt 1], amb paellers, taules, font i un pont de fusta, tot en un fresc racó preparat de forma alegre. Moltes són les sendes que condueixen al cim –a 921 m d'altitud, presidit per la creu i l'ermita
2 de Sant Cristòfol [punt 2], que li dóna nom a aquesta forest pública- així que prendrem sempre l'opció més convenient per a evitar la proliferació de noves travesses i minvar el procés erosiu del vessant; ascendirem entre pins acompanyats d'un tapís de llistó i alguna savina; també romers, arçots, romers mascle, cors de roca, aladerns...

Durant la ruta ens acompanyarà, tal vegada amb sort, el majestuós vol del voltor comú, espècie que ha colonitzat els penya-segats del Barranc del Cint i els voltants, gràcies a un programa de rein-

B. Albach Gadán

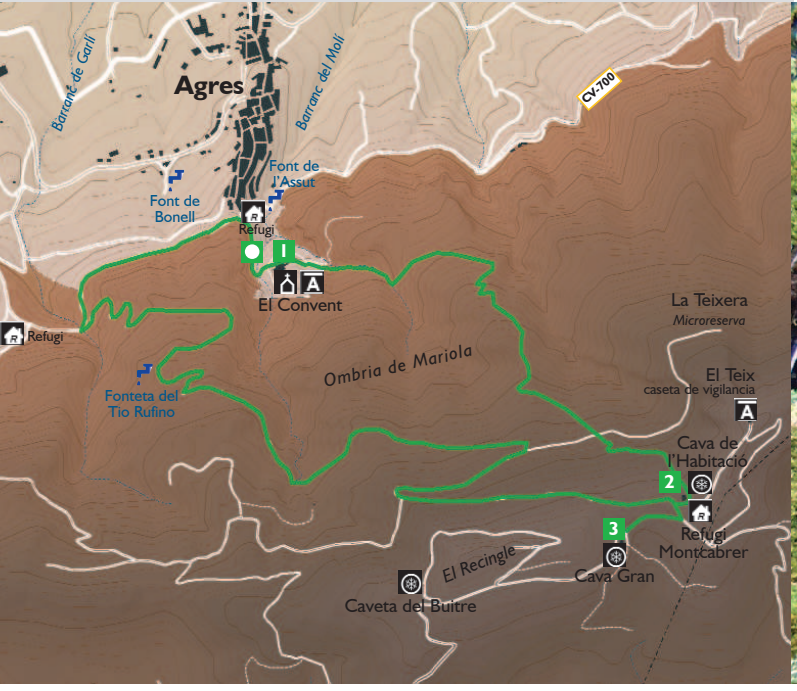
troducció (Projecte Canyet). L'ermita actual, reformada fa anys, és un edifici del segle XX construïda sobre una anterior del segle XIV; al costat d'aquesta un aljub i la gran creu de ferro, de 8 metres, visible a gran distància i col·locada als anys 50 en substitució de l'original de fusta, del 1903, destruïda durant la Guerra Civil.

Des de la magnífica talaia contemplarem la població d'Alcoi i les serres circumdants: la Serreta, els Plans, el Carrascar de la Font Roja, la serra d'Almudaina, la Serrella, Aitana i el Puig Campana. Al nord ens sorprendrà el Barranc del Cint i els contraforts de Mariola, amb Cocentaina i el seu castell i el Benicadell al fons -l'embassament de Beniarrés als seus peus- i les llunyanes muntanyes de la Safor; cap a ponent: el Castellar i els verds camps del Baradello.

Cal dir que tot el paratge, ermita, sendes i voltants han sigut condicionats amb l'esforç anònim i desinteressat de molts jubilats veïns d'Alcoi, amants de la serra i que any rere any han fet d'aquest indret sa casa i la de tots.

La tornada al punt de partida la realitzarem per una senda de menor pendent que abandonarem abans d'arribar al Baradello de Moia per a tornar a l'inici en un ràpid i descansat descens.

Barranc del Cint

Font del Moli Mató,
microreserva vegetal

A l'ombra de les caves

Itinerari per l'ombria de Mariola

Recorregut: El convent (Agres)- refugi Montcabrer i la cava de l'Habitació- cava Gran- refugi Montcabrer- el Convent

Durada:	**3 h**
Distància:	**7,5 km**
Desnivell:	**455 m**

1 Partint de l'àrea recreativa del convent, iniciarem la pujada pel marge esquerre des del qual observem el Barranc del Molí i la població d'Agres. En pocs metres ens situem als peus del santuari [punt 1], construït sobre les ruïnes d'un antic castell d'origen musulmà (segle XII). En el segle XV, segons la creença popular, la mare de déu es va aparéixer a un pastor manc sobre un lledoner en aquest mateix indret. Per a commemorar aquest fet, es va erigir una ermita i, posteriorment, el convent dels franciscans. Aquest santuari, sobretot al setembre, rep la visita en romeria de nombroses persones que vénen dels pobles veïns.

La senda, rosta al principi, s'endinsa en el barranc, on ens trobem nombroses travesses; a fi d'evitar la creixent erosió, recomanem seguir sempre l'opció de menor pendent. Aquesta senda va ser testimoni de l'anada i la tornada dels nevaters

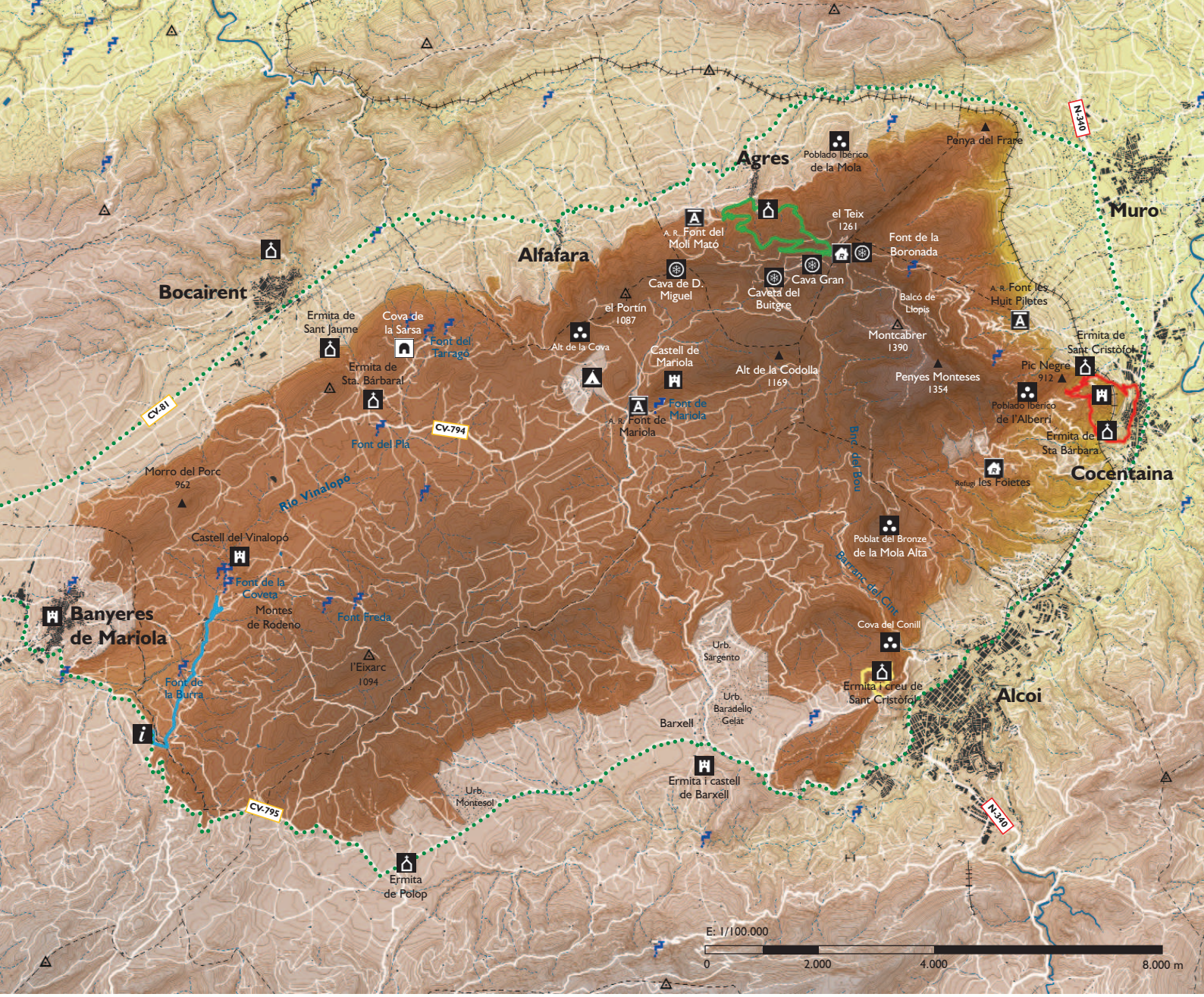

Caseta de vigilància en el cim del Teix

(treballadors del fred) que, amb les seues bèsties de càrrega, transportaven el gel a les poblacions de les nostres comarques. Ascendirem a través d'un matollar mediterrani de pi blanc mentre contemplem la panoràmica a les nostres esquenes.

Creuarem una pista forestal que condueix a la Teixera d'Agres, continuant per la senda fins les proximitats de la cava del Teix (segle XVIII), que passa desapercebuda per estar pràcticament
2 coberta d'heura. Un poc més amunt, el refugi Montcabrer, construït en el 1975 sobre les restes de l'antiga casa de l'Habitació [punt 2], on els nevaters que treballaven a la zona passaven la nit durant el període de recollida de la neu. En pocs metres trobem la cava de l'Habitació (segle XVIII), que conserva quasi intacta la volta de maçoneria. Coronant el cim del Teix, la caseta de vigilància. Aquest punt ofereix una vista privilegiada: el Montcabrer, el Recingle, la Valleta d'Agres, les comarques de la Vall d'Albaida i la Costera, el Benicadell, el pantà de Beniarrés i la Safor al fons; l'Albureca, Almudaina, la Serrella i l'Aitana.

3 Continuarem l'itinerari per pista forestal en direcció sud-oest cap a la cava Gran (també anomenada cava Arquejada), símbol inequívoc d'aquesta serra. Construïda entre els segles XVII-XVIII, va estar en ús fins a principis del segle XX, i es va tornar a utilitzar puntualment durant la Guerra

carretera
senda
límit administratiu
construccions

PORN (Pla d'ordenació de recursos naturals)
Itinerari a la creu de Sant Cristòfol
Itinerari per l'ombria de Mariola
Itinerari per la capçalera del riu Vinalopó
Itinerari per terres del Comtat

Civil. Té 11 metres de fondària i 15 metres de diàmetre interior, amb tres arcs que s'encreuen pel centre, en línia amb els vèrtexs de l'hexàgon extern; aquesta estructura sostenia la volta de biga i canyís, rematada amb teula àrab. Al seu interior pot veure's un vigorós teix. Prop, una font annexa al túnel d'accés.En aquest paratge elevat trobem l'hàbitat prioritari de moltes aus com el corb, el còlit ros, o el cercavores, a més de rapinyaires com el xoriguer o l'àguila reial.

Tornarem sobre els nostres passos fins al refugi i prendrem la pista forestal que descendeix cap a l'esquerra, en direcció nord-oest, i on hi ha: ginebres, coscolles, cepells, timons, sàlvies de Mariola o coixinets de monja. Alhora que descendim, podem localitzar senyals d'alguna fagina, una rabosa o un porc senglar. Passarem per la fonteta del Tio Rufino, per a acabar creuant-nos amb una pista asfaltada, que cap a l'esquerra, condueix a l'àrea recreativa de la Font del Molí Mató.

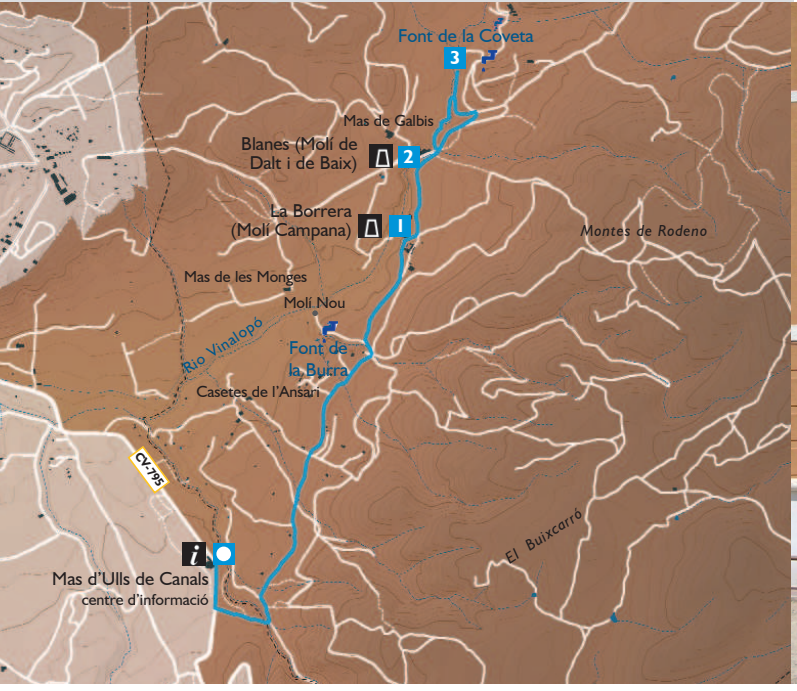
Per a tornar al punt d'inici, anirem a la dreta, i continuarem pel camí del Convent, flanquejat per monumentals xiprers que ens reben novament, passant per davant de les cavitats conegudes com les coves del Bou.

Cava Arquejada (Agres)

Santuari de la mare de Déu del Castell/el Convent (Agres)

Mas d'Ull de Canals, on s'ubica el centre d'informació del parc natural

Camí d'aigües

Itinerari per la capçalera del riu Vinalopó

Recorregut: mas d'Ull de Canals (Banyeres de Mariola)- la Borrera (Molí Campana)- fàbrica de Blanes (Molí de Baix i de Dalt)- font de la Coveta- mas d'Ull de Canals.

Durada:	**1 hora i 45 minuts**
Distància:	**6,5 km**
Desnivell:	**20 m**

Aquest itinerari transcorre pel tram alt del riu Vinalopó, amb l'aigua com a tret diferenciador, on el paisatge es caracteritza per ecosistemes de ribera i cultius d'avellaners i hortes, a més d'elements relacionats amb l'aprofitament de l'aigua: basses, canals, assuts i molins associats a antigues fàbriques.

L'itinerari comença al mas d'Ull de Canals, prenem la pista forestal que apareix a la nostra esquerra, i que seguirem pràcticament fins al final de l'itinerari. A l'esquerra, hi ha bancals d'oliveres i ametlers, i nombroses casetes repartides per la zona coneguda com l'Ansarí. A la dreta, la vegetació està dominada per matollar amb pins. Davant de nosaltres, cada vegada resultarà més visible el castell del Vinalopó i mentre caminem, podrem contemplar els efectes del devastador incendi del 1994 als vessants propers.

1 Seguint entre bancals, arribarem, recorreguts al voltant de 2'5 quilòmetres des de l'inici, al molí Campana [punt 1], amb la seua xemeneia carac-

Miquel Vivés i Miralles

Fàbrica de Blanes o molí de Dalt i de Baix

terística. Als inicis -any 1712-, l'edificació va ser concebuda com a molí de farina; més tard -1810-, es va reconvertir a molí paperer (veritable complex fabril, famós pel seu paper de fumar), i finalment, -entre el 1855 i el 1968-, es va transformar al sector tèxtil.

La pista continua paral·lela al riu, adornat amb el bosc de ribera constituït per xops, àlbers, salzes, joncs, i altres espècies, custodiades pel vol d'oriols, rossinyols, pit-rojos i més aus que alegren, amb els seus cridaners colors i cants, el nostre caminar.

2 Continuarem aigües amunt fins a arribar al conjunt de fàbriques de Blanes [punt 2]: nascudes com a molins de farina (finals del segle XVIII) i

Xemeneia de Blanes

Núria Lara Bernàcer

Núria Lara Barnàcer

Riu Vinalopó

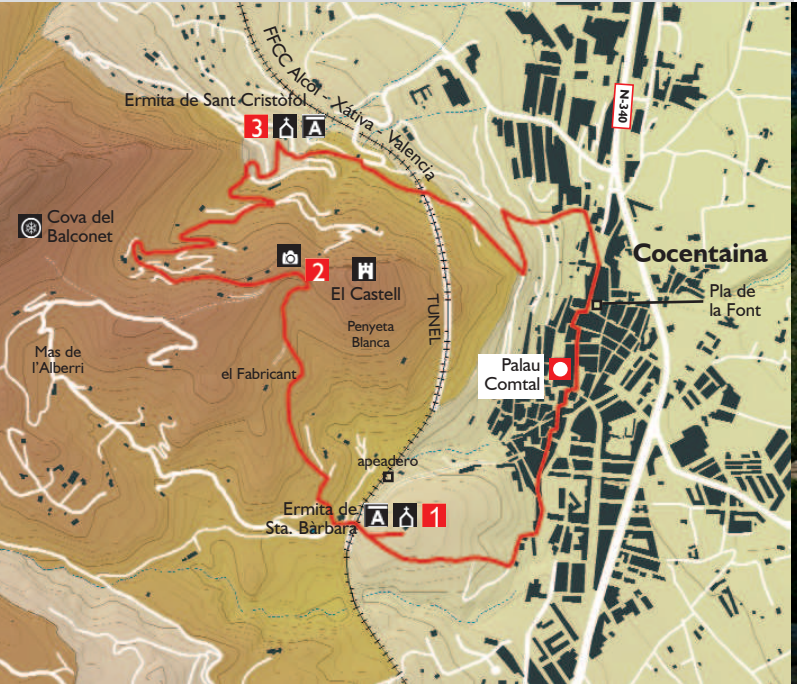
reconvertides al sector paperer, des de principis del segle XIX i fins al 1942.

3 Creuarem el riu i seguirem la senda que discorre per l'interior del bosc de ribera, amb abundant fauna, com la granota verda, la serp d'aigua o truites ben amagades. No tardarem a creuar-lo novament per a arribar, escortats per carrasques, salzes i algunes enfiladisses, a la font de la Coveta (punt 3): cavitat d'uns 2 metres d'alt situada en un amagatall a la dreta del camí. Tradicionalment s'ha considerat aquesta el naixement del Vinalopó, si bé és cert que l'aigua provindria dels Brulls, o fins i tot d'una zona més amunt, a les proximitats del mas de Bodí.

Però el que és cert és que en aquest brollador l'aigua surt al exterior de manera permanent, i crea així un veritable riu de vida. Les aigües continuen el seu camí per Sax, Elda, les proximitats de la serra de Crevillent, travessen Elx i desapareixen abans d'arribar a la mar. Són un total de 92 quilòmetres d'escàs cabal, ja que el riu s'ha emprat des d'antic com a força motriu de fàbriques tèxtils i papereres, i també per al reg dels cultius de les seues riberes.

Per a tornar, ens dirigirem directament per la pista forestal cap a les fàbriques i d'aquestes de nou al mas d'Ull de Canals.

Ermita de Sant Cristòfol (Cocentaina), àrea recreativa

Una cita amb la història

Itinerari per terres del Comtat

Recorregut: Palau Comtal (Cocentaina)- el Raval- ermita de Santa Bàrbara- castell de Cocentaina- ermita de Sant Cristòfol- pla de la Font- la Vila- Palau Comtal

Durada:	**1 hora i 45 minuts**
Distància:	**4'5 km**
Desnivell:	**265 m**

L'itinerari comença al Palau Comtal, edifici d'estil gòtic i renaixentista, de gran qualitat artística i arquitectònica, construït sobre un antic edifici musulmà del segle XII, per ordre de Roger de Llúria, primer senyor feudal de la vila.

Iniciarem la marxa per la plaça del Mercat, buscant els carrerons de l'antic barri musulmà del Raval, amb el seu peculiar traçat serpentejant, de cases baixes i estretes. Continuarem pel carrer del Forn i l'església del Salvador, fins arribar a la creu, des d'on seguirem un camí formigonat fins a l'àrea recreativa de l'ermita de Santa Bàrbara [punt 1]: construcció del tipus de conquesta datada en la segona meitat del segle XIII. Continuarem, creuant la carretera per a prendre una senda, prop d'una torre de llum i que zigzagueja pel vessant de la muntanya per a aconseguir el pendent sense esforç, al costat de cultius d'oliveres i ametlers, que es repeteixen per

Castell de Cocentaina

tot l'itinerari, guanyant terreny a la muntanya, en una pràctica heretada dels àrabs. A continuació, ens endinsarem en una densa pineda amb cepell, romer, aladern i segons ascendim camamilla, rabet de gat, panical i ginesta. La presència d'excrements indica l'existència de fauna: rabosa, ratolí de camp, conill, etc.; i és fàcil observar el vol d'aus com la busquereta capnegra, el xoriguer comú o el capellanet.

2 La senda enllaça amb un camí que condueix fins un mirador als peus del castell [punt 2]: torre d'origen cristià del segle XIII-XIV, enclavada sobre les restes d'un antic castell musulmà del segle X, que va exercir cert control militar sobre la important ruta de les terres circumdants, oferint alhora refugi per als habitants de les alqueries properes.

D'estil goticomilitar, amb elements ogivals en arcs, portes, finestres i interiors, presenta planta quadrada de 13x12 m, sobre un talús de carreus de pedra i 2 plantes, amb pati interior i aljub. Actualment restaurat, es pot accedir sol·licitant les claus a l'Ajuntament de Cocentaina.

Des del mirador podem contemplar, d'esquerra a dreta: la Lloma, el Barranc de la Quebrantà, el port d'Albaida, el Benicadell, la Safor, el pantà de Beniarrés, la serra d'Almudaina, l'Aitana, la Serreta, el carrascar de la Font Roja, els Plans i finalment el pic Negre, esperó petri, després del qual es troben les penyes Monteses i el Montcabrer.

3 Descendirem en direcció oest, per un camí formigonat entre casetes amb cirerer de pastor, coscolla, aladern i raïm de pastor, entremesclades amb espècies ornamentals i bancals llaurats; rebutjarem qualsevol bifurcació fins a donar amb una senda a l'esquerra, en una pineda que forma part de l'àrea recreativa de l'ermita de Sant Cristòfol [punt 3], erigida en el segle XV en una zona boscosa ideal per al descans.

Eixirem per l'aparcament cap a la carretera, rebutjant el ramal de l'esquerra que condueix a les Huit Piletes i continuarem per carretera, uns 150 metres, fins a trobar una pista asfaltada a la dreta. A pocs metres es transforma aquesta en senda que descendeix vorejant la penya fins a les primeres cases del poble i el pla de la Font, des d'on continuarem pels carrers de la vila fins al punt d'inici.

Àrees recreatives

- **El Preventori** (Alcoi): en els voltants de l'antic hospital infantil. Té paellers, fonts, taules rústiques, bar i lavabos adscrits a aquest i piscines públiques a l'estiu.
- **Refugi les Foietes** (Cocentaina): xicoteta àrea recreativa dependent del Centre Excursionista Contestà.
- **Ermita de Santa Bàrbara** (Cocentaina): zona de densa pineda en la contrada de l'ermita. Té taules, font i zona de jocs infantils. Accessible per a persones amb mobilitat reduïda.
- **Ermita de Sant Cristòfol** (Cocentaina): àrea d'ombra al paratge de l'ermita, amb bar restaurant, fonts, paellers, taules, lavabos i zona de jocs infantils. Accessible per a persones amb mobilitat reduïda.
- **La Querola** (Muro d'Alcoi).
- **Font de Mariola** (Bocairent): en el cor de la serra. Està dotada de taules, paellers, lavabos, font i zona d'acampada regulada (informació en el 012).
- **Càmping de Mariola** (Bocairent): de caràcter privat. Amb bar-restaurant, zona d'acampada i casetes de fusta.
- **Santuari de la Mare de Déu d'Agres** (Agres): en la part alta del poble. Té restaurant, font i taules rústiques. Accessible per a persones amb mobilitat reduïda.
- **Font del Molí Mató** (Agres): inclou el refugi Zamorano (amb lavabos i una zona d'acampada, informació en el 012) i els voltants del brollador natural, amb taules i paellers.
- **Font del Tarragó** (Alfafara): zona de densa pineda amb font, taules, paellers i una zona infantil.

Àrea recreativa Molí Mató

Gastronomia

Els pobles de la muntanya comparteixen una gastronomia rica i variada destacant: l'olleta, la borreta, les bajoques farcides, la pericana i els embotits, condimentats amb herbes.

Molt apreciats també són els dolços: gelats de crema, confits, pastissets de moniato o d'ametla.

La beguda més apreciada és l'herberet: licor d'anís macerat amb herbes, i també infusions: timó, sàlvia, poliol... portadores de l'aroma d'aquestes terres.

Agres

Font de Mariola

Accessos

El Parc Natural de la Serra de Mariola comprén 7 municipis: Agres, Alfafara, Alcoi, Banyeres de Mariola, Bocairent, Cocentaina i Muro d'Alcoi. Els nuclis de població i les vies de comunicació entre aquests, dibuixen aproximadament el perímetre de la serra.

Per carretera, el principal accés el constitueix tant des d'Alacant com des de València, l'eix de la carretera N-340, que comunica Muro d'Alcoi, Cocentaina i Alcoi. Cap a Agres i Alfafara la carretera CV-700, serà l'opció més adequada. També és possible arribar des de la CV-81, passant per Bocairent i Banyeres. Per accedir al Centre d'Informació del Parc Natural, ubicat al mas d'Ull de Canals, es pren la carretera CV-795 que uneix Alcoi i Banyeres (km 17'5). L'única via de comunicació que travessa de nord a sud la serra és la CV-794 que comunica les poblacions de Bocairent i Alcoi. Aquesta carretera constitueix un dels accessos principals a llocs d'especial interés com l'àrea recreativa de la Font de Mariola, situada en el cor de la serra. La resta d'àrees recreatives estan localitzades a la perifèria, prop dels nuclis urbans.

Una alternativa molt interessant i recomanable és la tradicional línia ferroviària València-Xàtiva-Alcoi, amb baixadors a Agres, Cocentaina i Alcoi, i des d'on podem gaudir dels encisadors paisatges i ambients que travessa.

Aquest és un espai protegit de gran bellesa paisatgística i d'alt valor natural i cultural. Per a conservar-lo per a les futures generacions:

Teniu sempre present el perill d'incendi. Feu foc només a llocs convenientment habilitats i eviteu llançar puntes de cigarret.

Recolliu sempre el fem i les deixalles que genereu, millor si tornen d'on vénen. Deixeu el lloc on heu estat tan net com us siga possible.

Aguditzeu tots els vostres sentits, aprofiteu i gaudiu al màxim la vostra visita.

No està permesa l'acampada lliure: hi ha zones autoritzades a l'efecte.

Com diu la tradició oral "mai deixeu les sendes velles per les novelles", ens ajudarà a reduir l'erosió. Tracteu, sempre que pugueu, d'accedir a peu, amb bicicleta o a cavall: disminuireu la contaminació i gaudireu millor del paisatge.

Respecteu els animals i les plantes que hi trobeu al vostre pas.

Si us acompanya el vostre gos, porteu-lo sempre lligat per a evitar molèsties a la resta de visitants.

Respecteu la propietat privada.

És recomanable realitzar els itineraris en grups reduïts (de 15 a 20 persones).

El millor i més perdurable record de la vostre visita és sens dubte una fotografia. Feu un ús responsable de tots els recursos.

I finalment, **si teniu una emergència, telefoneu al 112.**

Normativa

Prohibit que us eixiu de la senda marcada i acurteu

Els gossos han d'anar lligats

Prohibit que arranqueu flors i plantes

No podeu molestar ni agafar animals

No tireu fem al parc. Useu les papereres

Prohibit que acampeu en el parc natural

Prohibit fumar al parc natural

Completament prohibit que enceneu foc